

กองวิจัยและพัฒนางาน ส่งเสริมการเกษตร

รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

คำนำ

รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรได้จัดทำขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมผลการดำเนินงานและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แก่หน่วยงานและผู้สนใจ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ได้แก่ 1) โครงการปรับปรุงเพิ่มผลผลิตการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก 2) โครงการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น 3) โครงการส่งเสริมการขยายผลเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมเชิงพื้นที่ 4) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 5) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (ระบบส่งเสริมการเกษตร) 6) โครงการวิจัยการเกษตร “ยกระดับชุมชนสู่การผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงเกษตรศาสตร์ สวก.1 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” 7) โครงการพัฒนารูปแบบบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรด้าน BCG สู่ชุมชน 8) การส่งเสริมและพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วเหลืองพันธุ์เกษตรศาสตร์ 80 เพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพในพื้นที่ภาคเหนือและภาคกลาง 9) โครงการส่งเสริมเทคโนโลยีการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร (พริก) ใน ศพก. ตามความร่วมมือ Asian Food and Agriculture Cooperation Initiative (AFACI) กับกรมส่งเสริมการเกษตร (ภายใต้โครงการ RATES) รวมทั้งโครงสร้างองค์กร อัตราค่าจ้าง รายงานการเงินให้ทราบ

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้สนใจทั่วไป

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

กุมภาพันธ์ 2569

สารจากผู้อำนวยการ

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร มีภารกิจหน้าที่ในการศึกษา วิจัย พัฒนางานระบบส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนการดำเนินงานในส่วนภูมิภาค การมีส่วนร่วมของชุมชน พัฒนางานวิชาการ ประสานงานวิจัยระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระบบการจัดการฟาร์มและเกษตรกรรมยั่งยืน และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ได้มีการขับเคลื่อนงานตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พร้อมทั้งดำเนินงานตามภารกิจภายใต้กลยุทธ์ของแผนปฏิบัติราชการ ของกรมส่งเสริมการเกษตร มี 5 กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างความมั่นคงในอาชีพแก่เกษตรกร

กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต

กลยุทธ์ที่ 3 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และชุมชนเกษตร

กลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ

ซึ่งกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรมีผลการดำเนินงานตามภารกิจภายใต้กลยุทธ์ที่ 2, 3 และ 5 ได้แก่ โครงการปรับปรุงเพิ่มผลผลิตภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โครงการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น โครงการส่งเสริมการขยายผลเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมเชิงพื้นที่ โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (ระบบส่งเสริมการเกษตร) และโครงการวิจัยการเกษตร ยกระดับชุมชนสู่การผลิตเมล็ดพันธุ์ดีสูงเกษตรศาสตร์ สวก.1 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การพัฒนารูปแบบบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายเชิงพื้นที่ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรด้าน BCG สู่ชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วเหลืองพันธุ์เกษตรศาสตร์ 80 เพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพในพื้นที่ภาคเหนือและภาคกลาง ส่งเสริมเทคโนโลยีการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร (พริก) ใน ศพก. ตามความร่วมมือ Asian Food and Agriculture Cooperation Initiative (AFACI) กับกรมส่งเสริมการเกษตร (ภายใต้โครงการ RATES) และงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้น ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ดังกล่าวจึงเป็นที่น่าพอใจ สามารถสร้างต้นแบบในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นจุดเรียนรู้และขยายผลการนำความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปปรับใช้ตามศักยภาพของ คน พื้นที่ สินค้า นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและสร้างรายได้ให้เกษตรกรอย่างยั่งยืน

หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร สามารถใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนและวางแผนการดำเนินงานในปีต่อไป ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นางปาลสิน พวงมี
ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

สารบัญ

หน้า

สารจากผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาางานส่งเสริมการเกษตร

คำนำ

สารบัญ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลภาพรวมของหน่วยงาน.....	1
• วิสัยทัศน์.....	2
• พันธกิจ.....	2
• ภารกิจและอำนาจหน้าที่.....	2
• โครงสร้างองค์กร.....	3
• ทำเนียบผู้บริหาร.....	5
ส่วนที่ 2 รายงานการเงิน.....	7
ส่วนที่ 3 ผลการปฏิบัติราชการ	8
ผลการดำเนินงานตามภารกิจภายใต้กลยุทธ์	
• กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต	
- โครงการปรับปรุงเพิ่มผลผลิตการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรตามแผนที่เกษตร.....	12
เพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก	
- โครงการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร	14
เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น	
- โครงการส่งเสริมการขยายผลเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมเชิงพื้นที่.....	16
• กลยุทธ์ที่ 3 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร ชุมชนเกษตร	
- โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.).....	24
- โครงการคัดเลือกเกษตรกรดีเด่นระดับประเทศ สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม.....	28
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	
• กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ	
- โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (ระบบส่งเสริมการเกษตร).....	29
- โครงการวิจัยการเกษตร “ยกระดับชุมชนสู่การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวลิสงเกษตรศาสตร์.....	31
สวก.1 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”	
- โครงการพัฒนารูปแบบบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี.....	33
และนวัตกรรมเกษตร ดาน BCG สู่ชุมชน	
- โครงการส่งเสริมเทคโนโลยีการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร (พริก) ใน ศพก. ตามความร่วมมือ.....	36
(AFACI) กับกรมส่งเสริมการเกษตร (ภายใต้โครงการ RATES)	
- โครงการส่งเสริมและพัฒนากาถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วเหลืองพันธุ์เกษตรศาสตร์ 80.....	38
เพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพในพื้นที่ภาคเหนือและภาคกลาง	
ส่วนที่ 4 บุคลากรกองวิจัยและพัฒนาางานส่งเสริมการเกษตร.....	41
คณะผู้จัดทำ.....	47

ส่วนที่ 1

ข้อมูลภาพรวมของหน่วยงาน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลภาพรวมของหน่วยงาน

วิสัยทัศน์

เป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

พันธกิจ

1. ศึกษา วิจัย และพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตร
2. ศึกษา วิจัย เพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร
3. ประสานงานวิจัยระหว่างหน่วยงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร
4. ปฏิบัติงานรวมและหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ หรือที่ได้รับมอบหมาย

ภารกิจและอำนาจหน้าที่

1. ศึกษา วิจัย และพัฒนาระบบงานส่งเสริมการเกษตร
2. ศึกษา พัฒนาและสนับสนุนการดำเนินงานในส่วนภูมิภาค และส่งเสริมมีส่วนร่วมของชุมชน
3. ศึกษา พัฒนางานวิชาการด้านส่งเสริมการเกษตร และประสานงานวิจัยระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร
4. ศึกษา พัฒนาและส่งเสริมระบบจัดการฟาร์มและเกษตรกรรมยั่งยืน
5. ศึกษา พัฒนาและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร
6. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

ฝ่ายบริหารทั่วไป

กลุ่มวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

กลุ่มจัดการฟาร์มและเกษตรกรรมยั่งยืน

กลุ่มพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตร

กลุ่มพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคี
และเครือข่าย

กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรม
ด้านการเกษตร

โครงสร้างองค์กร

ฝ่ายบริหารทั่วไป

1. ปฏิบัติงานด้านงานธุรการ งานสารบรรณ งานพิมพ์และแจกจ่ายเอกสาร และการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. ดำเนินการเกี่ยวกับงานการเงินและบัญชี พัสดุ งานดูแลอาคารสถานที่ และยานพาหนะ
3. ดำเนินการเกี่ยวกับงานบริหารงานบุคคล
4. ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน โครงการงบประมาณ และการรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน
5. บริหารจัดการงบประมาณประจำปี และควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงาน
6. ดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมของหน่วยงาน
7. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตร

1. ศึกษา วิจัย และพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตร
2. ศึกษา พัฒนา รูปแบบและแนวทางการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร
3. ประสานและส่งเสริมการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร
4. สนับสนุนและเชื่อมโยงกลไกการทำงานในระดับพื้นที่
5. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีและเครือข่าย

1. ศึกษา พัฒนาและสนับสนุนการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคีและเครือข่าย
2. พัฒนาการใช้ประโยชน์งานวิจัย งานวิชาการ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรต้นแบบ รวมทั้งการวางระบบฐานข้อมูล องค์ความรู้ให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้ในรูปแบบการสื่อสารจากทางไกล
3. พัฒนาระบบการเรียนรู้ การใช้เครื่องมือ เทคนิคการส่งเสริมการเกษตร และส่งเสริมการพัฒนาขีดความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ของชุมชน และกลไกการทำงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร
4. กำหนดแนวทางการประสานเชื่อมโยงการทำงานส่งเสริมการเกษตรในทุกระดับ
5. พัฒนาระบบการให้บริการของสำนักงานในระดับภูมิภาคแบบสำนักงานอัจฉริยะ (Smart Office)
6. ศึกษา วิเคราะห์ กำหนดแนวทางและจัดทำแผนส่งเสริมและพัฒนาเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่และทรัพยากรที่เหมาะสมกับศักยภาพ
7. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาคำถามความรู้ รูปแบบและวิธีการส่งเสริม และจัดการ การผลิตที่เหมาะสมกับเขตความเหมาะสม สำหรับการปลูกพืช และศักยภาพของพื้นที่
8. กำหนดแนวทางมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนการบริหารจัดการพื้นที่ตามเขตเหมาะสม สำหรับการปลูกพืช
9. ประสานงานการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรที่เหมาะสม สำหรับการปลูกพืช รวมทั้งกำกับ ติดตาม รายงานผล การดำเนินงานในส่วนที่กรมส่งเสริมการเกษตรรับผิดชอบ
10. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

โครงสร้างองค์กร

กลุ่มวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

1. ศึกษา วิจัย และพัฒนาระบบงานวิชาการส่งเสริมการเกษตร
2. พัฒนารูปแบบการวิจัยและการทำผลงานวิชาการส่งเสริมการเกษตร ให้คำแนะนำการดำเนินการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร และบริหารจัดการทะเบียนวิชาการ
3. ส่งเสริมและพัฒนาการทำงานวิจัย และผลงานวิชาการ เพื่อการประยุกต์ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร
4. ประสานงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรและการสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรกับหน่วยงานวิชาการ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มจัดการฟาร์มและเกษตรกรรมยั่งยืน

1. ศึกษา วิจัย และพัฒนาระบบและรูปแบบการจัดการฟาร์ม และเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการฟาร์มและเกษตรกรรมยั่งยืน
3. เป็นศูนย์กลางประสานงานด้านส่งเสริมระบบและรูปแบบการจัดการฟาร์มและเกษตรกรรมยั่งยืน
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร

1. ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำฐานข้อมูลองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร
2. วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรไปปรับใช้ในการส่งเสริมการเกษตร
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์อันเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมถึงนวัตกรรมด้านการเกษตร
5. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทำเนียบผู้บริหาร

นางปาลลิน พวงมี

ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

ดร.ปริญญารัตน์ ภูศิริ
ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัย
ด้านส่งเสริมการเกษตร

นายจिरวิทย์ เฮงศิริธัญวงศ์
ผู้อำนวยการกลุ่มจัดการฟาร์ม
และเกษตรกรรมยั่งยืน

นางสาวภัทรมาศ พานพุ่ม
ผู้อำนวยการกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น
และนวัตกรรมด้านการเกษตร

นายเด่นพงษ์ เวียงศรีพนาวัลย์
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนา
ระบบส่งเสริมการเกษตร

นายวิศรุต ต้อยศักดิ์
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนา
การมีส่วนร่วมของภาคีและเครือข่าย

นางกฤษณา กมฺุทชาติ
หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

ส่วนที่ 2

รายงานการเงิน

รายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร

แผนงานบุคลากรภาครัฐ
จำนวนเงิน 2,516,729 บาท

แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า
จำนวนเงิน 2,673,900 บาท

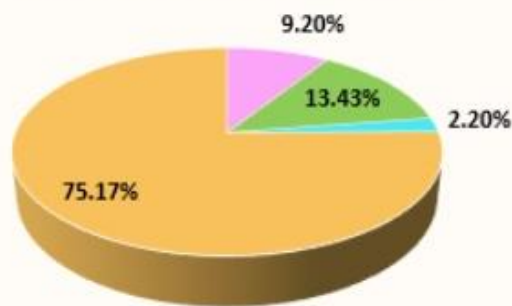

แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
จำนวนเงิน 601,983.17 บาท

แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก
จำนวนเงิน 20,562,000 บาท

ร้อยละงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

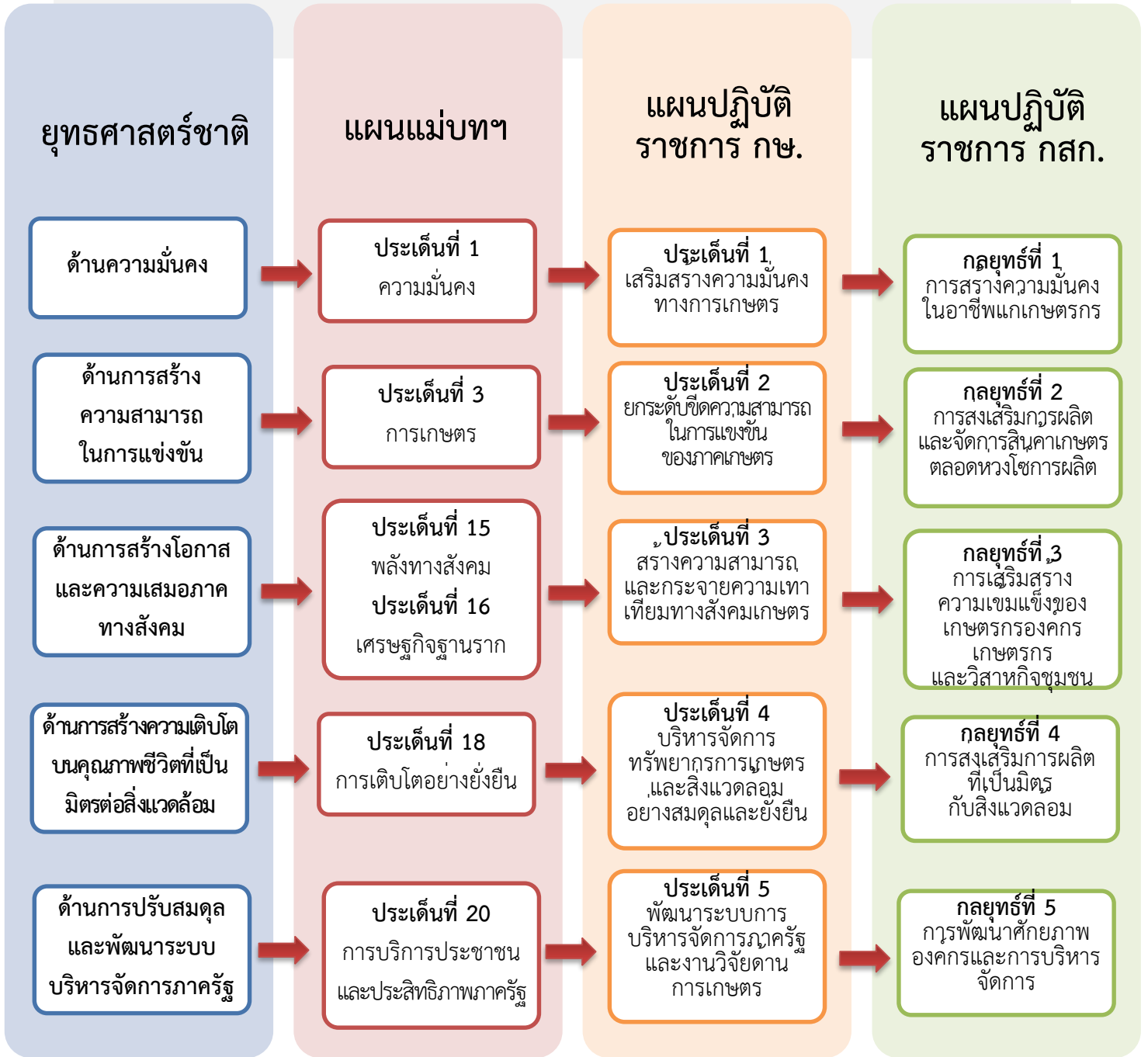

- แผนงานบุคลากรภาครัฐ
- แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า
- แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก

ส่วนที่ 3

ผลการปฏิบัติราชการ

แผนภาพความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
 แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และภารกิจกรมส่งเสริมการเกษตร
 ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

แผนภาพสรุปภาพรวมโครงการส่งเสริมการเกษตร ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568
 ที่ดำเนินการเพื่อบรรลุตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ของกรมส่งเสริมการเกษตร
 และกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการในกลยุทธ์ที่ 2 3 และ 5

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 2

การส่งเสริมการผลิต
 และจัดการสินค้าเกษตรตลอด
 ห่วงโซ่การผลิต

กลยุทธ์ที่ 3

การเสริมสร้างความเข้มแข็ง
 ของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร
 และวิสาหกิจชุมชน

กลยุทธ์ที่ 5

การพัฒนาศักยภาพองค์กร
 และการบริหารจัดการ

โครงการส่งเสริมการเกษตร

1. โครงการปรับเปลี่ยนผลิตภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรตามแผนที่เกษตร เพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก
2. โครงการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่
3. โครงการส่งเสริมการขยายผลเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมเชิงพื้นที่

1. โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
2. การคัดเลือกเกษตรกรดีเด่นระดับประเทศ สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม

1. โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (ระบบส่งเสริมการเกษตร)
2. โครงการวิจัยการเกษตร “ยกระดับชุมชนสู่การผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงเกษตรศาสตร์ สวก.1 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”
3. โครงการการพัฒนาแบบบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายเชิงพื้นที่ โครงการ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร ด้าน BCG สู่ชุมชน
4. โครงการส่งเสริมและพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วเหลืองพันธุ์เกษตรศาสตร์ 80 เพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพในพื้นที่ภาคเหนือและภาคกลาง
5. โครงการส่งเสริมเทคโนโลยีการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร (พริก) ใน ศพก. ตามความร่วมมือ (AFACI) กับกรมส่งเสริมการเกษตร (ภายใต้โครงการ RATES)

ส่วนที่ 3

ผลการปฏิบัติราชการ

กลยุทธ์ที่
2

การส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตร
ตลอดห่วงโซ่การผลิต

กลยุทธ์ที่
3

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร
องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน

กลยุทธ์ที่
5

การพัฒนาศักยภาพองค์กร
และการบริหารจัดการ

ผลการดำเนินงานตามภารกิจภายใต้กลยุทธ์ของแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

กลยุทธ์ ที่ 2

การส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต

1. โครงการปรับเปลี่ยนผลิตภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริการจัดการเชิงรุก

หลักการและเหตุผล

เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนและวางแผนการผลิตสินค้าเกษตรให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ของเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกพืช โดยการหาพื้นที่ไม่เหมาะสมและส่งเสริมการปรับเปลี่ยนชนิดสินค้าเกษตร เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรสามารถดำเนินการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ที่มีศักยภาพ ทำให้มีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เกษตรกรวางแผนและผลิตสินค้าเกษตรได้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ตามเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกพืช และปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่น ๆ

Inputs (ความรู้/งบประมาณ/พื้นที่)

1. ให้ความรู้ และศึกษาดูงานการปลูกพืชเหมาะสมตามแผนที่แก่เกษตรกร พร้อมสนับสนุนปัจจัยการผลิต
2. งบประมาณ 7,682,900 บาท
3. พื้นที่ 28 จังหวัด

กิจกรรมโครงการ

1. สัมมนาการใช้แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri - Map) ระดับเขต
2. ส่งเสริมขับเคลื่อนให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตพืชที่เหมาะสมตามแผนที่ Agri-Map
  - อบรมให้ความรู้ และศึกษาดูงานการปลูกพืชทางเลือกใหม่
  - สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นสำหรับพืชทางเลือกใหม่
3. ติดตามการดำเนินงานโครงการ ฯ

Inputs

Activities

Outputs

Outcomes

Impacts

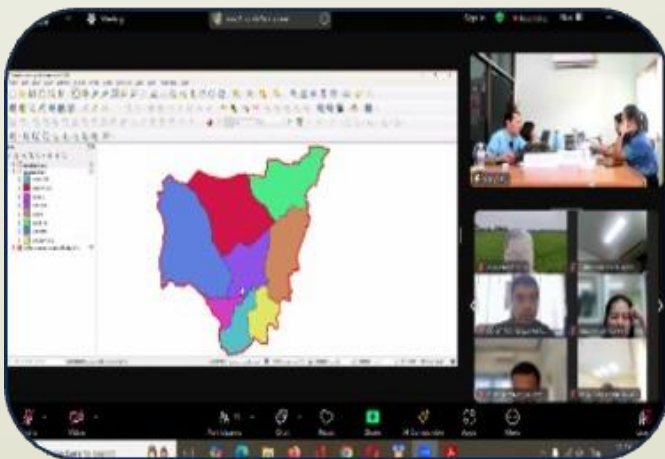
1. ดำเนินการ 1 ปี
2. ความรู้/ประสบการณ์จากการศึกษาดูงาน การปลูกพืชทางเลือกใหม่

1. วิเคราะห์พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมตามศักยภาพดิน - พืช
2. ถ่ายทอดความรู้การใช้แผนที่เกษตรวิเคราะห์พื้นที่ให้เจ้าหน้าที่
3. รับสมัครเกษตรกร ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์พืชใหม่ให้เกษตรกร
4. สนับสนุนปัจจัยการปรับเปลี่ยนพืชให้เกษตรกร
5. ติดตามงานและสรุปผล

พื้นที่การผลิตพืชไม่เหมาะสม (S3,N) จำนวน 1,108 ไร่ ได้รับการปรับเปลี่ยน และเกษตรกร 555 ราย ได้รับความรู้ทางการเกษตรด้านการผลิตตามศักยภาพของพื้นที่

เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรตามความเหมาะสมของพื้นที่และสามารถลดต้นทุนการผลิตหรือมีรายได้เพิ่มขึ้น

เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตหรือมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถทำการเกษตรต่อไปได้อย่างมั่นคงยั่งยืน

2. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กิจกรรมพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น

หลักการและเหตุผล

กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินงานส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 เพื่ออนุรักษ์และต่อยอดอัตลักษณ์ชุมชน โดยในปี พ.ศ. 2568 มุ่งพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพใช้งานได้สะดวก เชื่อมโยงเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน และสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าเกษตรพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

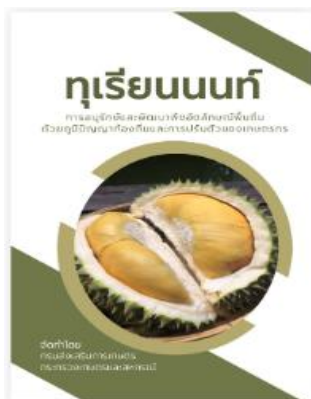
1. เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรให้มีความสมบูรณ์เป็นปัจจุบัน และสะดวกต่อการใช้งาน สามารถนำไปเผยแพร่ประโยชน์ได้
2. เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ร่วมกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม ในการเสริมสร้างคุณค่าเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อยอดสู่ระบบมรดกทางการเกษตร

Inputs (ความรู้/งบประมาณ/พื้นที่)

1. บุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตร ชุมชนและภาคีเครือข่าย และฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรม
2. งบประมาณ 1,416,400 บาท
3. พื้นที่ 77 จังหวัด

กิจกรรมโครงการ

1. พัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรในงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่นและเสริมสร้างคุณค่าเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์
2. การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่นและเสริมสร้างคุณค่าเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์
3. การจัดทำฐานข้อมูลนำร่องระบบมรดกทางการเกษตร ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร และสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)
4. การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและรายงานผล

ลำดับที่	ชื่อข้อมูล	ชื่อหน่วยงาน/ผู้จัดทำ	พื้นที่	ประเภท	สถานะ	สาขา	ปี พ.ศ. ที่จัดทำ	วันที่เผยแพร่	จำนวนคน
1	ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรจังหวัดบุรีรัมย์	สำนักงานส่งเสริมการเกษตรจังหวัดบุรีรัมย์	บุรีรัมย์	ข้อมูลความรู้	ปกติ	ข้อมูลความรู้ภูมิปัญญา	2563	28 ตุลาคม 2568	0
2	ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรจังหวัดสุรินทร์	สำนักงานส่งเสริมการเกษตรจังหวัดสุรินทร์	สุรินทร์	ข้อมูลความรู้	ปกติ	ข้อมูลความรู้ภูมิปัญญา	2564	23 ตุลาคม 2568	0
3	ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรจังหวัดขอนแก่น	สำนักงานส่งเสริมการเกษตรจังหวัดขอนแก่น	ขอนแก่น	ข้อมูลความรู้	ปกติ	ข้อมูลความรู้ภูมิปัญญา	2566	15 ตุลาคม 2568	0
4	ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรจังหวัดอุดรธานี	สำนักงานส่งเสริมการเกษตรจังหวัดอุดรธานี	อุดรธานี	ข้อมูลความรู้	ปกติ	ข้อมูลความรู้ภูมิปัญญา	2567	9 ตุลาคม 2568	0
5	ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรจังหวัดชัยภูมิ	สำนักงานส่งเสริมการเกษตรจังหวัดชัยภูมิ	ชัยภูมิ	ข้อมูลความรู้	ปกติ	ข้อมูลความรู้ภูมิปัญญา	2568	16 ตุลาคม 2568	0

Inputs

Activities

Outputs

Outcomes

Impacts

1. งบประมาณภาครัฐ
2. บุคลากร
3. ชุมชนและภาคีเครือข่าย
4. ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรม

1. ปรับปรุงและพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรม
2. สำรวจและจัดเก็บข้อมูล
3. จัดเวทีชุมชน
4. ถอดบทเรียน พัฒนาต่อยอด
5. สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีศักยภาพ
6. สัมมนาพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่
7. จัดทำและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์
8. ติดตามและประเมินผลการทำงาน

1. ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น www.innovis.doe.go.th ข้อมูลใหม่ ปี 2568: ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร 373 ข้อมูล นวัตกรรมด้านการเกษตร 208 ข้อมูล
2. องค์ความรู้จากภูมิปัญญาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ 6 จุด
3. สื่อเผยแพร่เรื่อง “ทุเรียนนท” และจากจุดพัฒนาต่อยอด 6 จุด
4. ขอมูลนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีศักยภาพ : การทำนาข้าวบนเกาะยาวน้อย จ.พังงา

1. หน่วยงานมีฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร เพื่อใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมการเกษตร
2. เกิดการต่อยอดองค์ความรู้และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร
3. เกิดการเชื่อมโยงภาคีและเครือข่าย

1. เกิดการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน
2. เพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรและชุมชน ท้องถิ่นในการสร้างมูลค่าจากภูมิปัญญาและนวัตกรรม
3. เสริมสร้างระบบนิเวศการพัฒนาเกษตรสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงภาครัฐ ชุมชน และเอกชน
4. สนับสนุนขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และนโยบายการเกษตรของประเทศ

3. โครงการส่งเสริมการขยายผลเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมเชิงพื้นที่

หลักการและเหตุผล

การดำเนินการโครงการมุ่งการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้พัฒนาแปลงเกษตรได้ โดยมุ่งเน้น กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยยึดพื้นที่เป็นหลักเป็นการต่อยอดกลไกการทำงานของกรมส่งเสริมการเกษตร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการขยายผลเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมเชิงพื้นที่
2. เพื่อพัฒนาพื้นที่ต้นแบบในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์สำหรับการพัฒนาศักยภาพการผลิต

3.1 พัฒนาแปลงต้นแบบให้เป็นจุดเรียนรู้ สนับสนุนแปลงต้นแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ศูนย์ปฏิบัติการ) ดำเนินการโดย กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร

การศึกษาระบบการให้น้ำ และปุ๋ยต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของหน่อไม้ฝรั่ง (*Asparagus officinalis* L.) ในโรงเรือน

A Study on Drip Irrigation and Fertilization Systems Affecting the Growth and Yield of Asparagus (*Asparagus officinalis* L.) under Greenhouse Conditions.

ผู้เขียน นางสาวสมรรัตน์ กวี่มกงครัตน์
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
Author Miss Sumonrat Kaweemongkonrat

หลักการและเหตุผล

หน่อไม้ฝรั่ง (*Asparagus officinalis* L.) เป็นพืชเศรษฐกิจได้รับความนิยมทั้งในและต่างประเทศ เป็นพืชที่มีอายุยืนให้ผลผลิตได้หลายปีหลังปลูก ระบบการให้น้ำและปุ๋ยเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิต ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เติบโตแบบก้าวกระโดด ระบบการให้น้ำและการให้ปุ๋ยอัตโนมัติสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการใช้น้ำจำกัดหรือในพื้นที่ที่ต้องการลดการใช้แรงงาน การใช้ระบบอัตโนมัติในการเกษตรจะช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตในขณะที่ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำและปุ๋ย ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเกษตรอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของระบบควบคุมการให้น้ำอัตโนมัติต่อการปลูกหน่อไม้ฝรั่งในโรงเรือน
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของระบบการให้ปุ๋ยต่อการปลูกหน่อไม้ฝรั่งในโรงเรือน

วิธีการดำเนินงาน

แผนการทดลองมี 4 กรรมวิธี ๆ ละ 4 ซ้ำ ๆ ละ 5 ต้น โดยควบคุมปริมาณการให้น้ำเท่ากันทุกต้นคือ 3.41 mm/days (คำนวณตามค่าความต้องการใช้น้ำของพืช กรมชลประทาน, 2554) และให้ปุ๋ยสูตร 25-7-7 อัตรา 5 กรัม/ต้น/สัปดาห์

- Treatment ที่ 1 ให้น้ำ 1 ครั้ง/วัน + ให้ปุ๋ยเม็ด (ตามเกษตรกรปฏิบัติ)
- Treatment ที่ 2 ให้น้ำ 1 ครั้ง/วัน + ให้ปุ๋ยผ่านระบบน้ำ จำนวน 3 ครั้ง/สัปดาห์
- Treatment ที่ 3 ให้น้ำ 3 ครั้ง/วัน + ให้ปุ๋ยผ่านระบบน้ำ จำนวน 3 ครั้ง/สัปดาห์
- Treatment ที่ 4 ให้น้ำ 3 ครั้ง/วัน + ให้ปุ๋ยเม็ด (ตามเกษตรกรปฏิบัติ)

บันทึกการเจริญเติบโตโดยวัดความสูงจากโคนต้นถึงยอด จนอายุครบ 4 เดือน และนับจำนวนหน่อต่อต้น ทุก ๆ สัปดาห์

ชุดควบคุมการให้น้ำและปุ๋ยอัตโนมัติ พร้อมแอปพลิเคชัน

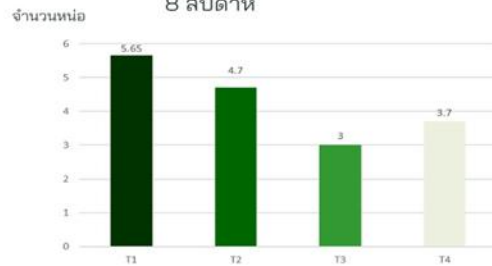

ต้นหน่อไม้ฝรั่งในกระถาง 17 นิ้ว

กราฟที่ 1: ความสูงของหน่อไม้ฝรั่งหลังย้ายปลูก

กราฟที่ 2: จำนวนหน่อไม้ฝรั่งที่เพิ่มขึ้นหลังย้ายปลูก 8 สัปดาห์

ผลการดำเนินงาน

หลังย้ายปลูก 8 สัปดาห์ พบว่ากรรมวิธีที่ควบคุมการให้น้ำ 1 ครั้ง/วัน และให้ปุ๋ยผ่านระบบน้ำมีการเจริญเติบโตสูงสุด มีจำนวนหน่อเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 4.7 หน่อ รองลงมาได้แก่กรรมวิธีที่ได้รับการให้น้ำ 1 ครั้ง/วัน และให้ปุ๋ยเม็ด มีการเจริญเติบโตรองลงมา และมีจำนวนหน่อเพิ่มขึ้นสูงสุดเฉลี่ย 5.65 หน่อ ส่วนกรรมวิธีควบคุมการให้น้ำ 3 ครั้ง/วัน ทั้ง 2 กรรมวิธีที่ให้ปุ๋ยต่างกันให้ผลการเจริญเติบโตและจำนวนหน่อที่เพิ่มขึ้นใกล้เคียงกัน

สรุปผลการศึกษา

ต้นหน่อไม้ฝรั่งหลังย้ายปลูก 8 สัปดาห์ ในกระถางขนาด 17 นิ้ว ในโรงเรือนมุ้งตาข่าย พบว่ากรรมวิธีที่ควบคุมปริมาณน้ำ 3.41 mm/days หรือ 0.5 ลิตร/วัน ให้ 1 ครั้ง/วัน และให้ปุ๋ยสูตร 25-7-7 ผ่านระบบน้ำ มีอัตราการเจริญเติบโตสูงสุด และกรรมวิธีที่ให้น้ำ 1 ครั้ง/วัน และให้ปุ๋ยเม็ด มีจำนวนหน่อที่เพิ่มขึ้นสูงที่สุด

การนำไปใช้ประโยชน์

- แนวทางสำหรับเกษตรกรในการปรับปรุงระบบการให้น้ำและปุ๋ยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดการสูญเสียทรัพยากรโดยไม่จำเป็น และเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่
- ช่วยสนับสนุนให้เกิดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) โดยเฉพาะในพืชที่ต้องการการดูแลอย่างต่อเนื่อง เช่น หน่อไม้ฝรั่ง

ดาวน์โหลด
การนำเสนอ

เอกสารอ้างอิง

ส่วนการใช้น้ำชลประทาน สำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ กรมชลประทาน, 2554. คู่มือการหาปริมาณการใช้น้ำของพืช ปริมาณการใช้น้ำของพืชอ้างอิงและค่าสัมประสิทธิ์พืช.

สถานที่ทำการทดสอบ

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา

3.2 พัฒนาแปลงต้นแบบให้เป็นจุดเรียนรู้ สนับสนุนแปลงต้นแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรม (แปลงเกษตรกร)

3.2.1 ส่งเสริมเทคโนโลยีสารชีวภัณฑ์ ดำเนินการโดย กลุ่มวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

ดำเนินการในพื้นที่แปลงต้นแบบเกษตรกร จำนวน 6 แปลง และในศูนย์ปฏิบัติการ จำนวน 6 แปลง โดยวิเคราะห์สถานการณ์ของพื้นที่ (ปัญหา/ความต้องการ) ของกลุ่มเป้าหมาย จัดลำดับความสำคัญ กำหนดโจทย์ในการพัฒนา คัดเลือกเทคโนโลยีสารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ออกแบบการเก็บข้อมูล การติดตามผลการเรียนรู้ และสรุป เพื่อวางแผนการขยายผลต่อไป

3.2 พัฒนาแปลงต้นแบบให้เป็นจุดเรียนรู้ สนับสนุนแปลงต้นแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมฯ (ต่อ)

3.2.2 การส่งเสริมการเกษตรเขตเมือง ดำเนินการโดย กลุ่มจัดการฟาร์มและเกษตรกรรายยั่งยืน

ดำเนินการ 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม มีการจัดเวทีถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่สู่เกษตรกรจำนวน 4 เวที ได้แก่ เวทีที่ 1 วิเคราะห์พื้นที่ ปัญหา ความต้องการของเกษตรกร และค้นหาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมนำไปใช้ในแปลงของเกษตรกรต่อไป เวทีที่ 2 เชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกร เวทีที่ 3 ถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม และเวทีที่ 4 การแลกเปลี่ยนและสรุปบทเรียนโดยมีผลการดำเนินงานทั้ง 6 จังหวัด

Inputs

Activities

Outputs

Outcomes

Impacts

1. ดำเนินการ 1 ปี
2. ความรู้ระบบการให้น้ำอัจฉริยะ, ระบบโรงเรือนปลูกพืช และการปลูกพืชในพื้นที่เขตเมือง

1. สัมมนาการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสำหรับการส่งเสริมเทคโนโลยีระบบเกษตรอัจฉริยะ
2. เชื่อมโยงงานกับศูนย์ฯ เพื่อสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี
3. คัดเลือกพื้นที่ ออกแบบวางแผน และถ่ายทอดขยายผลและนำไปประยุกต์ใช้ในแปลง
4. ติดตาม สนับสนุน และประเมิน

เจ้าหน้าที่
- มีทักษะและความรู้ในการให้คำแนะนำการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่เกษตรกร
เกษตรกร
- มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมในแปลงต้นแบบ

แปลงเกษตรกรมีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสม นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ผลผลิตภาพที่เพิ่มขึ้น กำไรสุทธิที่เพิ่มขึ้น และลดการสูญเสีย

เกิดการขยายผลองค์ความรู้เทคโนโลยีใหม่ และนวัตกรรมเกษตร ไปสู่สาธารณะได้อย่างแพร่หลายผ่านแปลงต้นแบบของเกษตรกร

โครงการส่งเสริมการขยายผลเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร 2568

ความต้องการ
(พ.ล.-พ.อ.)

- ✓ เพิ่มผลผลิตนอกฤดู
- ✓ ลดต้นทุน

ปัญหา

ผลผลิตต่ำและไม่ได้ปริมาณตรงตามพันธุ์ในฤดูร้อน

1. ภัยในโรงเรือนอุณหภูมิสูง ความชื้นสัมพัทธ์ต่ำ
2. ต้นทุนสารกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยสูง
3. ขาดความรู้ในการจัดการศัตรูพืชอย่างเหมาะสมและผลิตปุ๋ย A B ให้ออเอง

เทคโนโลยีที่เหมาะสมที่นำป้ไข

- การพัฒนาระบบการให้น้ำและปุ๋ยอัจฉริยะ
- การติดตั้งระบบสปริงเกอร์ในโรงเรือนเพื่อลดอุณหภูมิในโรงเรือน
- การจัดการศัตรูพืชและธาตุอาหารที่เหมาะสม

เมื่อบริษัทโรงเรือนอัจฉริยะ

ติดตั้งแปลงควบคุมปรองคี่ วงศ์สีกลู ด้านลดอุณหภูมิของบางสปีด จังหวัดนครปฐม โรงเรือน ขนาด 144 ตร.ม. ปลูกในกระถาง 400 กระถางๆ ละ 1-2 ต้น รวม 600 ต้น

ดินปลูก (ดินแกลบดินมะพร้าวสับมูลวัว)

สูตร = 73.0% T + 12.5% S + 0.48% P + 0.02% K + 0.55% M + 0.4% สารปรับสภาพ + 0.2% สารชีว (CA) (รวม 16.7%)

พันธุ์ CH154

ปลูก พ.ล. 68 เก็บเกี่ยว ก.ค. - ก.ย. 68

สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม

สรุปผลการดำเนินการ	ก่อน (พ.ล. 67 - มี.ค. 68)	หลัง (พ.ล. - ส.ค. 68)
ต้นทุนการผลิต	27,290	23,589
ราคาขาย (บาท/กก.)	60	80
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	660	500
ผลตอบแทนสุทธิ (บาท/ไร่)	12,310	16,411
ผลิตภาพการผลิต	1.45	1.69

ผลสำเร็จของโครงการ (ร้อยละ)

- ต้นทุนการผลิตลดลง **13.56%**
- ผลตอบแทนสุทธิเพิ่มขึ้น **24.99%**
- ผลิตภาพการผลิตเพิ่มขึ้น **14.43%**
- ผลผลิตเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 20% เมื่อเทียบกับช่วงฤดูปลูกเดียวกัน

ผลสำเร็จ

1. ระบบการให้น้ำและปุ๋ยอัจฉริยะ: สั่งการผ่าน App eWelink ช่วยลดแรงงานและเวลาได้
2. ระบบสปริงเกอร์ในโรงเรือน ช่วยลดอุณหภูมิและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้
3. การผลิตปุ๋ย A B ให้ออเอง ช่วยลดต้นทุนได้ และช่วยให้เข้าใจความต้องการธาตุอาหารมากขึ้น
4. การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน ช่วยลดต้นทุนได้

3.2 พัฒนาแปลงต้นแบบให้เป็นจุดเรียนรู้ สนับสนุนแปลงต้นแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมฯ (ต่อ)

3.2.3 การขยายผลเทคโนโลยีและนวัตกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อสร้างมูลค่า (ไม่มีต้นทุนและไม่มีค่า)

ดำเนินการโดยกลุ่มจัดการฟาร์มและเกษตรกรรายยั่งยืน

ดำเนินการ 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น สงขลา ชัยนาท เชียงราย เพชรบุรี และจังหวัดระยอง มีการจัดเวทีถ่ายทอดเทคโนโลยี นวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่สู่เกษตรกร จำนวน 4 เวที ได้แก่ เวทีที่ 1 วิเคราะห์พื้นที่ ปัญหา ความต้องการของเกษตรกร และค้นหาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมนำไปใช้ในแปลงของเกษตรกรต่อไป เวทีที่ 2 เชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกร เวทีที่ 3 ถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม และเวทีที่ 4 การแลกเปลี่ยนและสรุปบทเรียน

Inputs

Activities

Outputs

Outcomes

Impacts

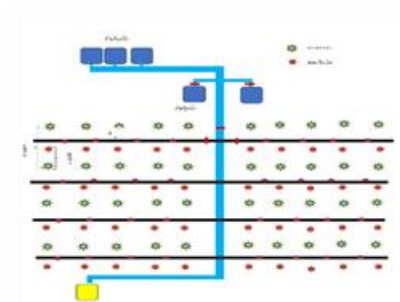
1. ดำเนินการ 1 ปี
2. ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมในพื้นที่
3. สีเขียวเพื่อสร้างมูลค่า

1. พัฒนาแปลงต้นแบบการปลูกไม้ยืนต้นไม่มีค่าในพื้นที่เกษตรกรรม
2. จัดเวทีถ่ายทอดเทคโนโลยี นวัตกรรมการปลูกไม้ยืนต้นไม่มีค่าในพื้นที่เกษตรกรรม
3. ติดตามและสรุปผลการดำเนินการ

1. พื้นที่ต้นแบบการส่งเสริมปลูกไม้ยืนต้นไม่มีค่าในพื้นที่เกษตรกรรม
2. แผนการผลิตและการจัดการฟาร์ม/เครือข่ายการส่งเสริมปลูกไม้ยืนต้นไม่มีค่า/เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม/สรุปบทเรียน
3. การนำเสนอผลงานวิชาการ และสรุปผล

1. มีเกษตรกรและพื้นที่ต้นแบบในการส่งเสริมปลูกไม้ยืนต้นไม่มีค่าในพื้นที่เกษตรกรรม
2. เกษตรกรได้เพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปลูกไม้ยืนต้นไม่มีค่าโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม
3. เจ้าหน้าที่และเกษตรกรมีเครือข่ายในกาส่งเสริมปลูกไม้ยืนต้นไม่มีค่า

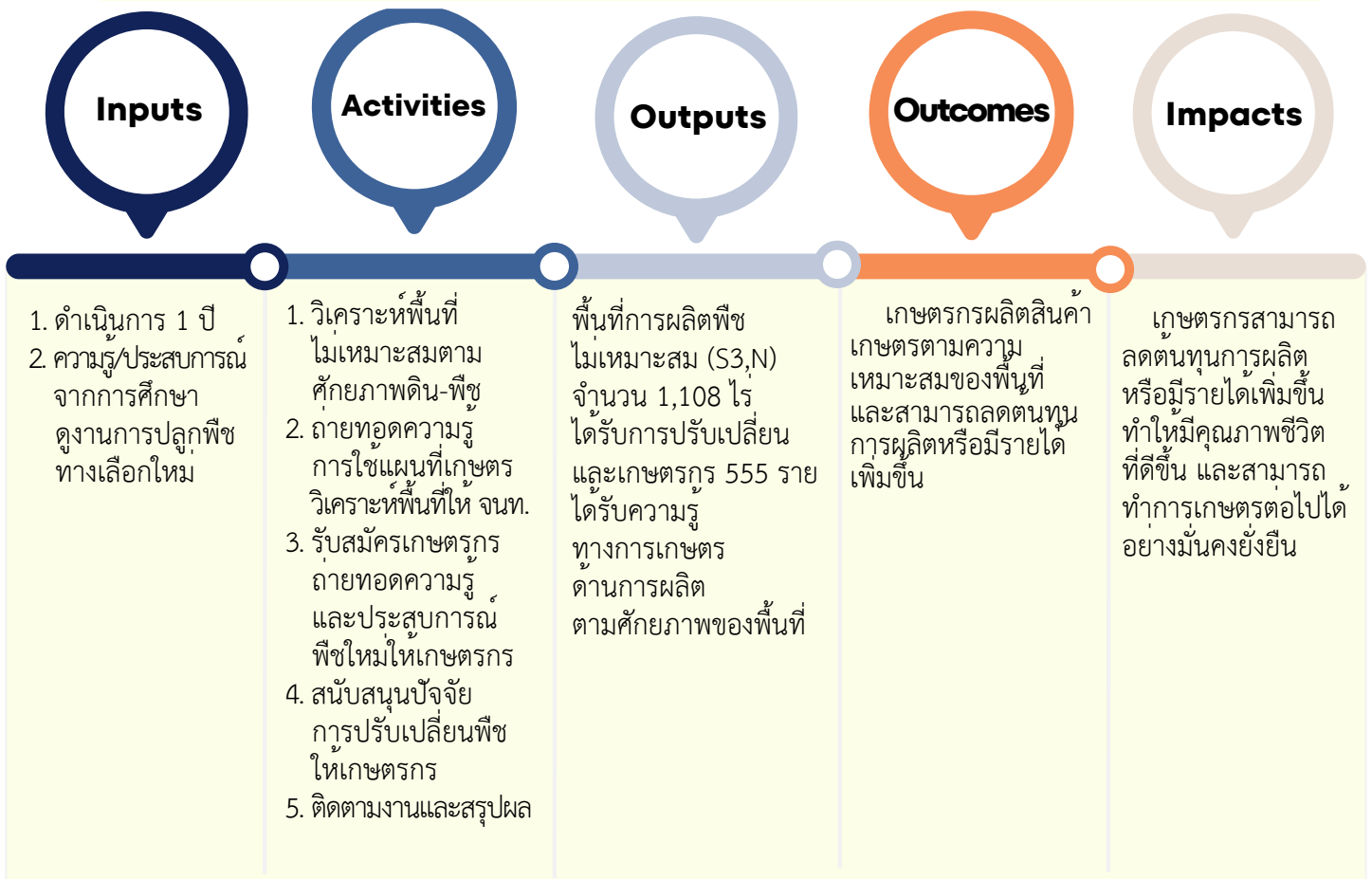
1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สามารถนำแนวทางการส่งเสริมปลูกไม้ยืนต้นไม่มีค่าไปขยายผลในพื้นที่อื่นๆต่อไป
2. เกษตรกรเกิดการยอมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการปลูกไม้ยืนต้นไม่มีค่า

3.2 พัฒนาแปลงต้นแบบให้เป็นจุดเรียนรู้ สนับสนุนแปลงต้นแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ต่อ)

3.2.4 ส่งเสริมการปลูกถั่วเหลือง โดยจัดทำแปลงตัวอย่างและขยายผลเทคโนโลยีนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่สู่เกษตรกร จำนวน 6 จุด

ส่งเสริมการปลูกถั่วเหลืองสายพันธุ์ใหม่ คือ พันธุ์ กวก. เชียงใหม่ 7 ได้รับรองจากกรมวิชาการเกษตรใน ปี 2565 เพื่อใช้เป็นข้อมูลทางเลือกสำหรับส่งเสริมการปลูกถั่วเหลืองไปจนถึงศึกษารายละเอียดของพันธุ์ใหม่ ในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ และจังหวัดอุดรธานี เกษตรกรเข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 120 ราย ได้ทั้ง 6 จุด เนื้อหาการจัดเวทีประกอบด้วย การปลูก การดูแลรักษา เก็บเกี่ยวผลผลิต การตลาด จากการส่งเสริมการปลูกถั่วเหลืองพบว่า พันธุ์ กวก. เชียงใหม่ 7 ให้ผลผลิตมากกว่าพันธุ์เปรียบเทียบ และให้ผลตอบแทนสุทธิเพิ่มขึ้นต่อไร่สูงกว่า โดยใช้ต้นทุนต่อไร่เท่ากันในแต่ละจุด ดังนั้น พันธุ์ กวก.เชียงใหม่ 7 จึงเป็นพันธุ์ที่เหมาะสมทั้งในเรื่องประสิทธิภาพการผลิต ผลตอบแทนต่อหน่วย และผลิตภาพทำให้เกษตรกรยอมรับถั่วเหลืองสายพันธุ์ใหม่ (กวก. เชียงใหม่ 7) และเป็นพันธุ์ทางเลือกในการส่งเสริมการปลูกได้ นอกจากนี้ เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้ในฤดูถัดไป หรือจำหน่ายให้แก่พ่อค้าคนกลางซึ่งจะเข้ามารับซื้อในช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิตในพื้นที่ทันที ทำให้ไม่มีการเก็บค้างไว้ที่เกษตรกร ปัญหาอุปสรรค 1) พื้นที่แปลงไม่สม่ำเสมอ ทำให้ต้นถั่วเจริญเติบโตไม่ดีและมีอาการแคะแกระในบางจุดที่มีน้ำขัง 2) เกิดพายุฝนในช่วงเวลาที่จะเก็บเกี่ยวทำให้ผลผลิตเสียหาย 3) ถั่วเหลืองพันธุ์ กวก. เชียงใหม่ 7 ระยะสุกแก่ ต้นไม้แห้ง ประกอบกับเกษตรกรขาดประสบการณ์ในระยะการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม ทำให้ฝักแตกเมล็ดร่วง การสูญเสียผลผลิตก่อนเก็บเกี่ยวในพื้นที่ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ 1) เนื่องจากเกษตรกรมีความจำเป็นต้องพึ่งพาเครื่องจักรกล เพื่อลดต้นทุนและไม่เกิดการผูกขาดราคาจากพ่อค้าคนกลาง จึงควรมีการสนับสนุนการรวมกลุ่ม เพื่อจัดซื้อเครื่องจักรกล หรือขอรับการสนับสนุนจากภาครัฐ 2) พัฒนาหรือปรับปรุงแนวทางการขนส่งผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเพื่อให้เกษตรกร สามารถกระจายสินค้าได้มากขึ้น

3.2 พัฒนาแปลงต้นแบบให้เป็นจุดเรียนรู้ สนับสนุนแปลงต้นแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมฯ (ต่อ)

3.2.5 กิจกรรมพัฒนาต่อยอดเกษตรกรกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อให้บริการด้านการเกษตร ASP

ภาคการเกษตรเป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจและสังคม แต่ภาคเกษตรไทยกำลังเผชิญกับปัญหาขาดแคลนแรงงานและทายาทเกษตรกร รวมถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เกษตรกรจึงจำเป็นต้องปรับตัวโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร แม้โอกาสเข้าถึงเทคโนโลยียังจำกัด แต่เกษตรกรรุ่นใหม่บางกลุ่มได้พัฒนาเป็นผู้ให้บริการทางการเกษตร เช่น รับจ้างไถพรวน เก็บเกี่ยว หรือทำตลาดผลผลิต กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างการรับรู้ในการพัฒนาเกษตรกรผู้ประกอบการเพื่อให้บริการด้านการเกษตรเกษตร เพื่อสร้างอาชีพใหม่เพิ่มรายได้ และส่งเสริมระบบเกษตรยั่งยืน ในปัจจุบันข้อมูลสถานการณ์การให้บริการทางการเกษตรที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น เกษตรกรแปลงใหญ่และเกษตรกรที่เป็น YSF/SF ได้ดำเนินการเป็นผู้ให้บริการทางการเกษตรโดยธรรมชาติอยู่แล้ว ประกอบกับในปัจจุบันภาคการเกษตรได้เผชิญกับความท้าทายกับความขาดแคลนแรงงานและทายาทเกษตรกร รวมถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จึงทำให้อาชีพการให้บริการทางการเกษตร (ASP) มีความสำคัญมากขึ้น นักส่งเสริมการเกษตรทราบแนวทางการ ASP อย่างมีศักยภาพในการให้บริการตั้งแต่ต้นทางไปถึงปลายทางการผลิตสินค้าเกษตร ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับภาคการเกษตรไทย และต้องมีการสนับสนุนองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี ด้านการเงิน การบริหารจัดการ และเครือข่ายบริการ รวมไปถึงการพัฒนามาตรฐานการให้บริการ เพื่อสร้างการยอมรับในอาชีพผู้ให้บริการทางการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพใหม่ที่มั่นคงที่สร้างรายได้แก่เกษตรกร และเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเกษตรของประเทศอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการความสำเร็จของผู้ประกอบการเพื่อให้บริการทางการเกษตรในพื้นที่ และ 2) เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจในอาชีพผู้ประกอบการเพื่อให้บริการทางการเกษตร (Agricultural Service Provider : ASP) แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร

Inputs

Activities

Outputs

Outcomes

Impacts

งบประมาณ 88,300 บาท โดยมี จนท.กอมวิวิจัยฯ ถอดองค์ความรู้เชิง ทฤษฎีและกรณีศึกษา จริงจากวิทยากร และจัดอบรมเพื่อ สร้างการรับรู้ในอาชีพ ผู้ให้บริการเกษตร (ASP) ให้แก่ จนท. และเกษตรกรแปลงใหญ่

1. ถอดบทเรียน ผู้ประกอบการเพื่อให้ บริการทางการเกษตร ในพื้นที่
2. อบรมเพื่อสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในอาชีพ ผู้ประกอบการเพื่อให้ บริการทางการเกษตร (Agricultural Service Provider : ASP) ในรูปแบบ On - site และ Online

1. รายงานการถอด ผู้ประกอบการเพื่อให้ บริการทางการเกษตร และเกษตรกร ผู้รับบริการในพื้นที่ จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดชัยนาท
2. ผู้เข้าร่วมอบรมฯ ในรูปแบบ On - site และ Online 80 คน ได้รับความรู้

1. เกษตรกร ได้ตระหนักรู้ และเข้าใจในบทบาท และสามารถนำความรู้ ที่ได้รับไปต่อยอด การทำงานในพื้นที่ เขต และสวนกลาง ได้ทราบแนวทางการพัฒนาเกษตรกร สูผู้ประกอบการ เพื่อให้บริการ ทางการเกษตร

เกิดผู้ประกอบการ ให้บริการทางการเกษตร (ASP) ในพื้นที่เป็นกลไก เชื่อมโยงเกษตรกรกับ เทคโนโลยีและนวัตกรรม อย่างยั่งยืน

รายงานการถอดบทเรียน

ผู้ประกอบการเพื่อให้บริการทางการเกษตร (Agricultural Service Provider: ASP)

และเกษตรกรผู้รับบริการ
ในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีและจังหวัดชัยนาท

กลยุทธ์ ที่ 3

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน

โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

หลักการและเหตุผล

ศพก. เป็นงานนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้ ศพก. เป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในพื้นที่อย่างแท้จริง ทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการและการตลาดแก่เกษตรกร รวมถึงให้บริการทางการเกษตร เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กับเกษตรกร เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ โดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ ยึดหลัก “ตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้” โดยคำนึงถึงการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมมาใช้ในการกระบวนการผลิต ตลอดจนเชื่อมโยงองค์ความรู้จากสถาบันการศึกษาในพื้นที่ และมีการใช้กลไกการส่งเสริมด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (BCG MODEL) ให้เป็นต้นแบบ และเกิดผลสำเร็จในระดับชุมชน เพื่อให้เกษตรกรที่มาเรียนรู้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างเหมาะสม ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ ศพก. เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตรและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ ตลอดจนเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่

Inputs (ความรู้/งบประมาณ/พื้นที่)

1. ศพก. หลัก จำนวน 882 ศูนย์
2. ศูนย์เครือข่าย จำนวน 882 ศูนย์
3. เกษตรกรในพื้นที่ 882 อำเภอ (จำนวนอย่างน้อย 8,820 ราย)

กิจกรรมโครงการ

1

พัฒนาศักยภาพของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย

- 1.1 พัฒนา ศพก. ที่ผ่านการประเมินศักยภาพและจัดทำคำขอสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้พัฒนาศักยภาพ ศพก. ตามเกณฑ์การขอรับการสนับสนุน จำนวน 666 ศูนย์
- 1.2 พัฒนาศูนย์เครือข่ายอื่น ๆ จำนวน 880 ศูนย์

2

พัฒนาเกษตรกร

- 2.1 พัฒนาศักยภาพประธาน ศพก. เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้นำเกษตรกรต้นแบบ ทั้งในด้านความคิด การเรียนรู้ การเงินดิจิทัล และสิ่งแวดล้อม โดยมีบุคคลเป้าหมายประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการ ศพก. ระดับจังหวัด จำนวน 77 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด ๆ ละ 1 คน จำนวน 77 คน และเจ้าหน้าที่สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 - 6 จำนวน 6 คน ซึ่งเจ้าหน้าที่และประธานคณะกรรมการ ศพก. ระดับจังหวัดที่ผ่านการอบรมดังกล่าว ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถในการบริหารจัดการฟาร์ม และการผลิตสินค้าเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน สามารถเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ถ่ายทอดองค์ความรู้ และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่
- 2.2 เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำที่ผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรให้กับเกษตรกรผู้นำที่มีศักยภาพพร้อมรับการพัฒนาเพื่อมอบเฉพาะสู่การเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 8,820 ราย จากทั่วประเทศ

3

สนับสนุนการให้บริการของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย

- 3.1 การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) จำนวน 8 จุด จัดงานจาก 6 เขตพื้นที่ทั่วประเทศ มีเกษตรกรเข้าร่วมงาน จำนวน 5,070 ราย ภายในงานเน้นให้มีการนำเสนอเทคโนโลยีนวัตกรรมการเกษตร หรือผลงานวิจัย/ผลงานวิชาการที่มีความเหมาะสมและสามารถแก้ปัญหาสินค้าเกษตรในพื้นที่ได้ มาทดสอบในแปลงของเกษตรกรต้นแบบ ที่เป็นสถานที่จัดงาน ณ ศพก. และ ศูนย์เครือข่าย ศพก. ให้เห็นของจริง สามารถทดลองและนำไปปรับใช้ในพื้นที่ตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาคุณภาพของผลผลิตให้ดีขึ้น โดยบูรณาการทำงานร่วมกับศูนย์ปฏิบัติในพื้นที่ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐทั้งในและนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 3.2 ถอดบทเรียน ศพก. หลัก ได้องค์ความรู้จาก ศพก. หลักที่ผ่านการประเมินศักยภาพ จำนวน 815 ศูนย์ จากทั่วประเทศ

04

การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน

- 4.1 ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพการดำเนินงาน โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับประเทศ เขต จังหวัด และระดับอำเภอ อย่างน้อย 4 ครั้ง ซึ่งสามารถดำเนินการจัดได้ 2 รูปแบบ ทั้ง Onsite และ Online
- 4.2 ส่งเสริมการพัฒนาแปลงต้นแบบ ศพก. ด้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งเน้นการสร้างความมั่นคงและยั่งยืนในอาชีพเกษตรกรรม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับในปี พ.ศ. 2568 นี้ มีการดำเนินการในพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี สระแก้ว อุบลราชธานี นครศรีธรรมราช และจังหวัดตาก ซึ่งได้รับการพัฒนาแปลงเรียนรู้ให้เห็นผลเป็นรูปธรรม สามารถเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเกษตรกรในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังได้นำกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้านการส่งเสริมการเกษตรมาประยุกต์ใช้ผ่านการจัดเวทีชุมชน การสาธิตกิจกรรมภายในแปลงต้นแบบ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร ชุมชน สถาบันการศึกษา และประชาชนทั่วไป ส่งผลให้ผู้เชี่ยวชาญเวที เกิดความรู้อย่างเข้าใจ สามารถนำไปประยุกต์ในแปลงเกษตรของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งได้สรุปผลการดำเนินงานและองค์ความรู้มาจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบ วิดีทัศน์ และอินโฟกราฟิก (Infographic) พร้อมทั้งเผยแพร่ความรู้ผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน และสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook YouTube และ Line เป็นต้น เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไปได้อย่างกว้างขวาง

05

ติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน ศพก.

- ติดตามและรายงานผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการ ศพก. และการให้บริการของ ศพก. ตลอดจนการให้คำปรึกษาแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลผลิต

1. เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก ศพก.หลัก และศูนย์เครือข่าย จำนวน 8,820 ราย
2. ศพก. หลัก จำนวน 666 ศูนย์ ได้รับการพัฒนา
3. ศูนย์เครือข่าย จำนวน 880 ศูนย์ ได้รับการพัฒนา

ผลลัพธ์

เกษตรกรร้อยละ 95.36 ที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก ศพก. สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้

ผลกระทบ

เกษตรกรที่ได้รับความรู้จาก ศพก. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติและปรับใช้ในพื้นที่ สามารถลดต้นทุนเพิ่มปริมาณ และคุณภาพผลผลิต รวมถึงมีการปรับตัวเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้มากกว่าร้อยละ 95

Inputs

Activities

Outputs

Outcomes

Impacts

1. งบประมาณ : ที่ได้รับการจัดสรร เพื่อสนับสนุนการพัฒนา ศพก. หลัก/เครือข่าย การจัด Field Day และการพัฒนาเกษตรกร
2. บุคลากร : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ประธาน ศพก. ระดับจังหวัด เกษตรกรผู้นำ 8,820 ราย และ คณะกรรมการเครือข่าย (ระดับอำเภอ-ประเทศ)
3. วัสดุ/ปัจจัย : วัสดุและปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการพัฒนาแปลงเรียนรู้ และพื้นที่บริการของ ศพก. หลัก/เครือข่าย

1. พัฒนาศักยภาพของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย จำนวน 1,764 แห่ง โดย 1) การประเมินศักยภาพ ศพก. หลัก และทำคำขอรับจัดสรรงบประมาณ และ 2) การพัฒนา 3 ด้าน (แปลงเรียนรู้/ฐานเรียนรู้/พื้นที่บริเวณ ศพก.)
2. พัฒนาเกษตรกร พัฒนาประธาน ศพก. ระดับจังหวัด และเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ รวม 8,820 ราย
3. สนับสนุนการให้บริการของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย การจัดงาน Field Day และถอดบทเรียน ศพก. หลักที่ผ่านเกณฑ์การประเมินศักยภาพ
4. การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ และการส่งเสริมแปลงต้นแบบ ศพก. ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

1. ศพก. หลัก/เครือข่าย รวม 1,546 แห่ง ได้รับการพัฒนาศักยภาพทั้ง 3 ด้าน (แปลงเรียนรู้/ฐานเรียนรู้/พื้นที่บริเวณ ศพก.) อย่างเป็นรูปธรรม
2. เกษตรกรผู้นำ จำนวน 8,820 ราย และประธาน ศพก. ระดับจังหวัด ได้รับการพัฒนาศักยภาพครบถ้วน
3. มีการจัดงาน Field Day ในพื้นที่ และเมืองคความรู้/ Best Practice ของ ศพก. หลักที่ผ่านการถอดบทเรียน
4. มีแปลงต้นแบบ ศพก. ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนา

1. ความเข้มแข็งของ ศพก. : ศพก. หลัก/ศูนย์เครือข่าย มีความพร้อม ในการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และบูรณาการงานในพื้นที่
2. การนำความรู้ไปใช้ : เกษตรกรผู้นำไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 นำองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ได้รับจาก ศพก. (เช่น การลดต้นทุน การใช้ BCG) ประยุกต์ใช้ในการผลิตจริง
3. เครือข่ายที่เข้มแข็ง : คณะกรรมการเครือข่าย มีการเชื่อมโยงและขับเคลื่อนงาน ศพก. และแปลงใหญ่รวมกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. ยกระดับภาคเกษตร : เกษตรกรในพื้นที่บริการของ ศพก. สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต และมีรายได้เพิ่มขึ้น และสู่การเป็นผู้ประกอบการ
2. ความยั่งยืน : ชุมชนเกษตรมีการผลิตที่ยั่งยืน โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับ BCG Model
3. ศูนย์กลางของชุมชน : ศพก. เป็นศูนย์กลางข้อมูลและกลไกหลักในการแก้ไขปัญหา พัฒนา และสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านการเกษตรของชุมชนอย่างแท้จริง

ติดตามงาน

ส่งเสริมการพัฒนาแปลงต้นแบบ ศพก. ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

พัฒนาศักยภาพประธาน ศพก.

งานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูการผลิตใหม่ (Field Day)

ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่

การคัดเลือกเกษตรกรดีเด่นระดับประเทศ สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

กรมส่งเสริมการเกษตรได้แต่งตั้งคณะทำงานคัดเลือกเกษตรกร บุคคลทางการเกษตรและสถาบันเกษตรกรดีเด่นระดับประเทศประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เพื่อเข้ารับพระราชทานโลรางวัลในงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 โดยมีคณะทำงานคัดเลือกเกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม ประกอบด้วย

1. นายเด่นพงษ์ เวียงศรีพนาวลัย	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตร กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร	ประธานคณะทำงาน
2. นายจิรวีทย์ เสงหิรัญญวงษ์	ผู้อำนวยการกลุ่มจัดการฟาร์มและเกษตรกรรมยั่งยืน กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร	คณะทำงาน
3. นางสาวปนัดดา ทิพยะรัตน์	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการควบคุมศัตรูพืชโดยเทคโนโลยีรังสี กองส่งเสริมและการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย	เลขานุการ

คณะทำงานได้ดำเนินการลงพื้นที่คัดเลือกเกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม ระดับประเทศ จำนวน 6 จุด และเสนอผลการคัดเลือกให้คณะกรรมการพิจารณาผลการคัดเลือกเกษตรกร บุคคลทางการเกษตร และสถาบันเกษตรกรดีเด่นระดับประเทศประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ระดับกระทรวง ฯ พิจารณาต่อไป

ผลการดำเนินงานตามภารกิจภายใต้กลยุทธ์ของแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

กลยุทธ์ ที่ 5

การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ

1. โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (ระบบส่งเสริมการเกษตร) ขับเคลื่อนการทำงานการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่

หลักการและเหตุผล

โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (ระบบส่งเสริมการเกษตร) ขับเคลื่อนการทำงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เป็นงานตามบทบาทภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยมีระบบส่งเสริมการเกษตร การฝึกอบรมและเยี่ยมเยียนเกษตรกร (Training and Visit System : T & V System) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อทำให้ภารกิจต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับต่าง ๆ ผ่านเวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การชี้แจงทำความเข้าใจ การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ การเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานส่งเสริมการเกษตร ทั้งภายในกรมส่งเสริมการเกษตร และกับหน่วยงานวิชาการหรือวิจัยอื่น ๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรที่ประสบความสำเร็จ เป็นเวทีเชื่อมโยงวิชาการจากแหล่งความรู้ทางวิชาการไปสู่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งเป็นเวทีในการรวมกันแก้ไขปัญหาที่เป็นประเด็นเร่งด่วนของการดำเนินงานในพื้นที่ที่เกิดขึ้น

INPUT

ประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ระบบส่งเสริมการเกษตร (T&V System)

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

กิจกรรมโครงการ

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามระบบส่งเสริมการเกษตร

ประกอบด้วยเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับเขต (Regional Workshop : RW) และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับอำเภอ (District Workshop : DW) และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับอำเภอประจำสัปดาห์ (Weekly Meeting : WM) เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติและขับเคลื่อนงานเพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของเขต จังหวัด ศูนย์ปฏิบัติการและส่วนกลางได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่

การขับเคลื่อนการทำงานในพื้นที่

ใช้ระบบส่งเสริมการเกษตร (T&V System) ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมองเป้าหมาย พื้นที่ - คน - สินค้า เข้าด้วยกัน ผ่าน ศพก., ศชช., ศดปช., กลุ่มแปลงใหญ่, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน, กลุ่มแม่บ้าน, ยุวเกษตรกร, Smart Farmer, Young Smart Farmer และ อคม. เป็นเครื่องมือและกลไกช่วยในการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ พร้อมใช้การจัดการความรู้ และกระบวนการวิจัยในงานประจำ (R2R) ช่วยในการแสวงหาองค์ความรู้

การติดตามงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร

เพื่อขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตร รับทราบปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานในพื้นที่ สู่การแก้ไขปัญหา และสะท้อนปัญหาจากพื้นที่สู่ส่วนกลาง เพื่อนำไปพัฒนากิจกรรมการดำเนินงานโครงการของกรมส่งเสริมการเกษตร

ผลผลิต

เจ้าหน้าที่ในทุกระดับเกิดการเชื่อมโยงองค์ความรู้แบบมุ่งเป้าหมายและพร้อมขยายผลสู่เกษตรกร

ผลลัพธ์

เจ้าหน้าที่ 4,733 คน ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถและมีความพร้อมในการให้บริการงานส่งเสริมการเกษตร

ผลกระทบ

- เจ้าหน้าที่ ร้อยละ 70 นำความรู้ไปใช้/แก้ปัญหในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรได้
- เจ้าหน้าที่สามารถนำองค์ความรู้งานวิจัย ไปถ่ายทอดความรู้และให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Input	Activities	Outputs	Outcomes	Impacts
1.ประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2.นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 3.ระบบส่งเสริมการเกษตร (T&V System)	1.เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามระบบส่งเสริมการเกษตร 2.การขับเคลื่อนการทำงานในพื้นที่ 3.การติดตามงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร	เจ้าหน้าที่ในทุกกระดับเกิดการเชื่อมโยงองค์ความรู้แบบมุ่งเป้าหมายและพร้อมขยายผลสู่เกษตรกร	เจ้าหน้าที่ มีความพร้อมในการให้บริการงานส่งเสริมการเกษตร (เทคโนโลยี งานวิจัย และนวัตกรรม) ทั้งในรูปแบบออนไลน์และเผชิญหน้า	เกษตรกรนำองค์ความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติการเกษตรอย่างเป็นรูปธรรม มีรายได้ และคุณภาพชีวิตที่มั่นคง

ระบบส่งเสริมการเกษตร (Training and Visit System : T&V System)

เชื่อมโยงองค์ความรู้แบบมุ่งเป้าหมายและพร้อมขยายผลสู่เกษตรกร

- กำหนดประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลักดันองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อสถานการณ์การปฏิบัติงานในปัจจุบัน
- เจ้าหน้าที่ได้รับองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานพร้อมขยายผลและถ่ายทอด ปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ พร้อมสะท้อนปัญหาแบบสองทางเพื่อการแก้ปัญหาอย่างตรงจุด และรวดเร็ว
- เกษตรกรเข้าถึงและได้รับข้อมูลที่มีคุณภาพเท่าทันต่อสถานการณ์นำไปต่อยอดใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. โครงการวิจัยการเกษตร “ยกระดับชุมชนสู่การผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงเกษตรศาสตร์ สวก.1 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

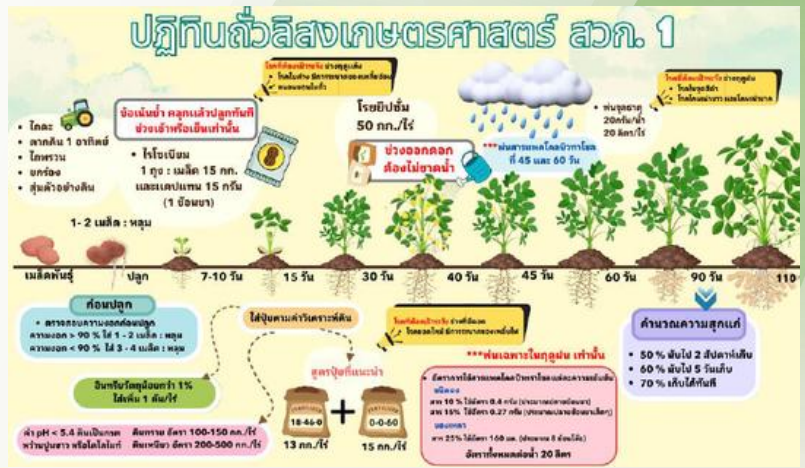
กรมส่งเสริมการเกษตรได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) หรือ สวก. โดยมี วัตถุประสงค์ 1) เพื่อขยายผลเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 ในพื้นที่ที่มีศักยภาพของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เสริมสร้างเครือข่ายเกษตรกรปลูกถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก.1 ตลอดห่วงโซ่อุปทาน และ 3) ศึกษาวิเคราะห์จุดคุ้มทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากการผลิตในพื้นที่ขนาด 1 ไร่ 3 ไร่ และ 5 ไร่

ดำเนินการในพื้นที่ 14 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น นครพนม หนองบัวลำภู อ่างนาจเจริญ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ ยโสธร อุดรธานี สกลนคร เลย มุกดาหาร และจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่รวมดำเนินการ 3 ศูนย์ ได้แก่ ศพพ.ที่ 5 จ.บุรีรัมย์ ศพพ.ที่ 7 จ.มหาสารคาม และ ศพพ. ที่ 10 จ.อุดรธานี

การวิจัยครั้งนี้เป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก. 1 การเชื่อมโยงเครือข่ายและพัฒนาวิทยากรเกษตรกรเพื่อยกระดับชุมชนสู่การผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงเกษตรศาสตร์ สวก.1 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจัดทำแปลงต้นแบบในการผลิตเมล็ดพันธุ์ จำนวน 156 ไร่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรกรทั้งหมด 490 ราย ผลผลิตรวมทั้งหมด 27,652.19 กิโลกรัม โดยฤดูแล้ง ให้ผลผลิตเฉลี่ยสูงกว่าฤดูฝน แสดงให้เห็นว่าการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงพันธุ์เกษตรศาสตร์ สวก.1 เนื่องจากมีการจัดการแปลง การดูแลดิน น้ำ และโรคแมลงอย่างเหมาะสม ในส่วนคุณภาพเมล็ดพันธุ์ส่วนใหญ่มีความชื้น 4.3 - 7.8 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ความบริสุทธิ์สูงกวาร้อยละ 95 ในหลายพื้นที่อัตราความงอกไม่ม่น้อยกวาร้อยละ 70 ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐาน โดยหลายพื้นที่มีอัตราความงอก สูงกวาร้อยละ 90 เมล็ดพันธุ์ในฤดูแล้งให้คุณภาพเมล็ดพันธุ์โดยรวมดีกว่าฤดูฝน ทั้งความชื้น ความบริสุทธิ์ และอัตราความงอก รวมทั้งได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีแบบผสมผสานแปลงต้นแบบ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพได้วิทยากรต้นแบบ(ToT) จำนวน 24 ราย และจัดตั้งชุมชนต้นแบบ 20 ชุมชน ดังภาพวิทยากรต้นแบบและชุมชนต้นแบบ

ภาพ : วิทยากรต้นแบบ(ToT) และชุมชนต้นแบบ

ภาพ : เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตการผลิตเมล็ดพันธุ์ตัวลีงเกษตรศาสตร์ สวท.1

เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตเมล็ดพันธุ์ตัวลีงเกษตรศาสตร์ สวท.1 ในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการผลิตเมล็ดพันธุ์ตัวลีงในพื้นที่ 14 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าสามารถเพิ่มผลผลิตตัวลีงได้สูงสุดถึง 2 เท่า ผลผลิตตัวลีง (ผักแห้ง) 667 กิโลกรัมต่อไร่ ในแปลงของนางเพียรใจ สาวิมัตย์ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีเทคโนโลยีที่ได้มาจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการใส่ปุ๋ยชีวภาพไรโซเบียมรวมกับการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตรรวมกับการใช้เทคโนโลยีตามคำแนะนำของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สามารถเพิ่มผลผลิตได้มากกว่าค่าเฉลี่ยของพื้นที่ทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเชื่อมโยงกับการศึกษาวิเคราะห์จุดคุ้มทุน และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากการผลิตตัวลีงเกษตรศาสตร์ สวท.1 ในพื้นที่ 1 ไร่ 3 ไร่ และ 5 ไร่ พบว่า ต้นทุนการผลิตตัวลีงสูงในสวนค้าปุ๋ยและค่าแรงงาน แต่รายได้จากผักสดยังมีกำไรในพื้นที่ที่มีผลผลิตสูง (เกิน 400 กิโลกรัมต่อไร่) มีโอกาสคืนทุนเร็วและมีกำไรสูงกว่ามาตรฐาน ส่วนในพื้นที่ผลผลิตต่ำ (<100 กิโลกรัมต่อไร่) จะเสี่ยงต่อการขาดทุน หากราคาผักสดตกต่ำ การเพิ่มผลผลิตด้วยการจัดการดิน น้ำ และใช้พันธุ์ที่มีเปอร์เซ็นต์ความออกสูง โดยปลูกในพื้นที่ขนาดเล็ก (1-3 ไร่) จะคุ้มทุนเร็วขึ้น และเหมาะสมกับบริบทของเกษตรกรส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้ที่มีการปลูกตัวลีงในพื้นที่ขนาดเล็ก ประมาณ 0.5- 1 ไร่

QR Code : สื่อประชาสัมพันธ์เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตการผลิตเมล็ดพันธุ์ตัวลีงเกษตรศาสตร์ สวท.1

3. โครงการ “การพัฒนารูปแบบบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร ด้าน BCG สู่ชุมชน”

โครงการ “การพัฒนารูปแบบบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร ด้าน BCG สู่ชุมชน” ได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เพื่อสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund) จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กสว.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

โครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและชุมชนให้สามารถบริหารจัดการพื้นที่ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมได้อย่างยั่งยืน

การดำเนินงานของโครงการดำเนินการร่วมกับสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 – 6 เพื่อพัฒนากลไกการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่ใหม่ประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจ BCG Bio – Circular Green Economy) โดยมีพื้นที่นำร่อง 12 พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดชัยนาท กาญจนบุรี เพชรบุรี ชลบุรี ปราชินบุรี สมุทรปราการ หนองคาย นครราชสีมา ตรัง นครศรีธรรมราช สตูล และจังหวัดเชียงใหม่

การดำเนินงานรูปแบบบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายเชิงพื้นที่ที่สรุปได้เป็น “5 STEPS การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสม” เพื่อให้เกิดกระบวนการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องประกอบด้วย 5 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่

1) การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ (Learning): มุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการและการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านเทคนิคการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ส่งผลให้เจ้าหน้าที่มีความพร้อมในการทำหน้าที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพ: 5 STEPS การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสม

2) การประเมินความต้องการของเกษตรกร (Need Assessment) : ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล และความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่อย่างละเอียด โดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์ เช่น ผังปัญหา (Problem tree), SWOT และ GAP analysis, Supply – Value Chain และ Crop Calendar เพื่อให้เข้าใจสภาพพื้นที่ ปัญหา และศักยภาพของเกษตรกร และ ใช้ข้อมูลดังกล่าวในการวางแผนเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการได้ตรงจุด

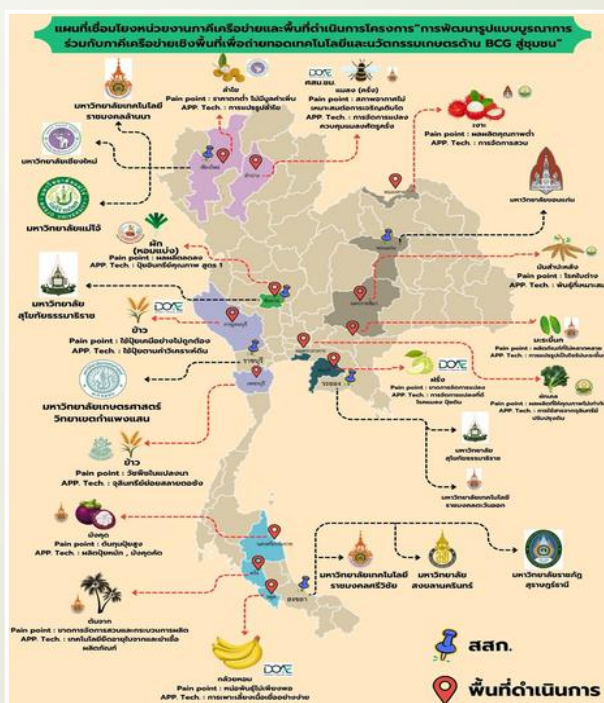
3) การคัดเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม (App. Tech Selection) : ดำเนินการคัดเลือกเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยอาศัยฐานข้อมูลเทคโนโลยีจาก App. Tech และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เพื่อให้ได้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับทรัพยากร วัฒนธรรมการผลิต และศักยภาพของเกษตรกร อันจะช่วยให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้และต่อยอดได้จริงในพื้นที่

4) การถ่ายทอดเทคโนโลยี (Transfer Technology) : เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการ โดยถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งในเชิงทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้แก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกร ผ่านการอบรม สาธิต และจัดทำแปลงเรียนรู้ รวมทั้งคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบเพื่อเป็นตัวอย่างในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในพื้นที่จริง ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่และเกษตรกรในชุมชน และสามารถขยายผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

5) การติดตามสนับสนุน (Monitoring) : เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่มุ่งเน้นการติดตามผลการนำเทคโนโลยีไปใช้ของเกษตรกร เพื่อประเมินประสิทธิภาพและผลลัพธ์ของการดำเนินงาน พร้อมทั้งให้การสนับสนุนเพิ่มเติมในด้านความรู้ การแก้ไขปัญหา และการปรับเทคนิคการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ตลอดจนเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ดียิ่งขึ้นในรอบต่อไป

จากการดำเนินงานพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่เพิ่มขึ้นในการบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่สามารถเชื่อมโยงเทคโนโลยี (Appropriate Technology) ที่เหมาะสมทางวิชาการสู่ การปฏิบัติจริงในระดับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันเกษตรกรในพื้นที่นารองได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพ การจัดการลดต้นทุน และยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

โดยภาพรวม แนวทางการดำเนินงานตามกระบวนการ 5 STEPS ช่วยให้เกิดการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตร เชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง เจ้าหน้าที่และเกษตรกรเกิดการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในพื้นที่ และสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ที่มุ่งเน้นการเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน

ภาพ : แผนที่เชื่อมโยงหน่วยงานภาคีเครือข่าย และพื้นที่ดำเนินการโครงการ

QR Code : แหล่งสืบค้นข้อมูล งานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

การสนับสนุน

การทำงานวิจัยส่งเสริมการเกษตรให้แก่

เจ้าหน้าที่

4. ส่งเสริมเทคโนโลยีการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร (พริก) ใน ศพก. ตามความร่วมมือ Asian Food and Agriculture Cooperation Initiative (AFACI) กับกรมส่งเสริมการเกษตร (ภายใต้โครงการ RATES)

หลักการและเหตุผล

ความร่วมมือระหว่าง AFACI กับกรมส่งเสริมการเกษตร ภายใต้โครงการ Improvement of Rural Agricultural Technology Extension System in Asia (RATES) เพื่อพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร เสริมสร้างระบบการแข่งขัน และถ่ายทอดเทคโนโลยีองค์ความรู้ต้นแบบของสาธารณรัฐเกาหลีสู่ภูมิภาคเอเชีย โครงการใช้ “พริก” เป็นพืชเป้าหมายในการทดสอบเทคโนโลยีและการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมผ่าน ศพก.

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาเปรียบเทียบเทคโนโลยีการเพิ่มมูลค่าพริกใน ศพก. (จังหวัดแพร่และจังหวัดสุรินทร์)
2. ศึกษาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเกษตรผ่าน ศพก.
3. จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรผ่าน ศพก.
4. จัดทำคู่มือและวีดิทัศน์เกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของ ศพก. และขั้นตอนการใช้เทคโนโลยี

Inputs (ความรู้/งบประมาณ/พื้นที่)

1. **ความรู้/เทคโนโลยี** : มีการเปรียบเทียบเทคโนโลยีการปลูกพริก 3 รูปแบบ ได้แก่: 1) องค์ความรู้จากสาธารณรัฐเกาหลี องค์ความรู้จากนักวิชาการ/งานวิจัยประเทศไทย และ 3) องค์ความรู้จากเกษตรกรในพื้นที่
2. **งบประมาณ** : งบประมาณโครงการรวม \$90,000 USD ตลอดระยะเวลา (ธ.ค. 2023 – พ.ย. 2025)
3. **พื้นที่เป้าหมายหลัก** : ศพก. เครือข่าย ใน อ.หนองม่วงไข่ จ.แพร่ และ อ.ลำดวน จ.สุรินทร์

1. จัดทำแปลงทดลองเปรียบเทียบเทคโนโลยีการปลูกพริก จำนวน 3 รูปแบบ
2. รวบรวมข้อมูล, สัมภาษณ์, และประชุมกลุ่มย่อยเพื่อถอดองค์ความรู้และบทเรียนกระบวนการส่งเสริมการเกษตรผ่าน ศพก.
3. จัดฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ณ สาธารณรัฐเกาหลี (ปีที่ 2)
4. จัดทำคู่มือและวีดิทัศน์เกี่ยวกับระบบงานส่งเสริมการเกษตรผ่าน ศพก. และแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในการผลิตพริก
5. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดแนวปฏิบัติที่ดี ขยายผลไปยังเครือข่ายเกษตรกร

กิจกรรมในโครงการ

1. รายงานผลการศึกษาเทคโนโลยีการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร (พริก) พร้อมข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
2. คู่มือแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการใช้เทคโนโลยีการเพิ่มมูลค่า การผลิตพริก (E-book ภาษาไทย/อังกฤษ 1 เล่ม) และวีดิทัศน์ (1 ชิ้นงาน)
3. คู่มือแนวปฏิบัติที่เหมาะสมของวิธีการส่งเสริมการเกษตร ผ่านรูปแบบ ศพก. (E-book ภาษาไทย/อังกฤษ 1 เล่ม) และวีดิทัศน์ (1 ชิ้นงาน)

ผลผลิต

ผลลัพธ์

1. ด้านเทคโนโลยีการผลิต : ค้นพบ "แนวปฏิบัติ ที่เป็นเลิศ" ที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ เช่น การใช้ระบบน้ำพุ่ง ช่วยลดไรชาวดีได้ดีกว่าน้ำหยด การใช้ชีวภัณฑ์ (เช่น ไตรโคเดอร์มา) ลดโรคแมลงได้ดีกว่าเคมี และการปลูกแบบหลายต้นต่อหลุม/หลายแถว ต่อแปลง ให้ผลผลิตรวมต่อไร่สูงที่สุด
2. ด้านการส่งเสริม : มีการสังเคราะห์ตัวแบบแนวปฏิบัติที่เหมาะสม ในการส่งเสริมการเกษตรผ่าน ศพก.
3. ด้านความต้องการของเกษตรกร : เกษตรกรตระหนักถึงปัญหาการตลาดและมีความต้องการสร้างช่องทางตลาดตรง เพื่อลดการพึ่งพาพ่อค้าคนกลางและได้รับราคาที่เป็นธรรมและยั่งยืน

ผลกระทบ

- ผลกระทบในเชิงนโยบาย
1. กรมส่งเสริมการเกษตรมีแนวปฏิบัติที่เหมาะสมไปใช้ในการยกระดับคุณภาพการทำงานของหน่วยงานในพื้นที่ ผ่านข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
  2. ผลการศึกษาเป็นฐานในการจัดทำแผนงาน เพื่อขับเคลื่อนระบบงานส่งเสริมเทคโนโลยีการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรใน ศพก. และขยายผลสู่พื้นที่อื่น
  3. นำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปสู่การปรับปรุงและขยายผลระบบการส่งเสริมการเกษตรให้เป็นมาตรฐานเดียวกันของประเทศ

Inputs

Activities

Outputs

Outcomes

Impacts

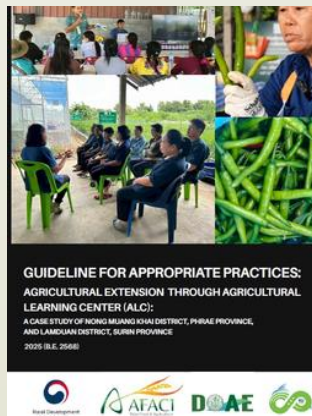
1. องค์ความรู้ : ผลการศึกษาเปรียบเทียบเทคโนโลยีฟริก 3 รูปแบบ (เกาหลี่/นักรักษาการ/เกษตรกร)
2. งบประมาณ : สนับสนุนการจัดทำสื่อและสรุปรายงาน
3. บุคลากร : ทีมงานโครงการและเจ้าหน้าที่ส่วนกลาง/จังหวัด

1. การรวบรวมสรุปผล
  - 1.1 การสรุปผลการศึกษา
  - 1.2 การจัดทำสื่อ : คู่มือและวิดีโอทัศน์
2. การเผยแพร่และนำไปปฏิบัติ
  - 2.1 การถ่ายทอดฝึกอบรม
  - 2.2 การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย
3. การบูรณาการและการปรับตัว
  - 3.1 บูรณาการใน ศพก. : บูรณาการรูปแบบ "FARMS" Lifelong Learning
  - 3.2 สร้างช่องทางการตลาด
4. การติดตามและประเมินผล
  - 4.1 ติดตามผลกระทบ
  - 4.2 ขยายผลต่างประเทศ

1. รายงานฉบับสมบูรณ์
2. คู่มือ และวิดีโอทัศน์
3. จินต. และเกษตรกรต้นแบบได้รับการถ่ายทอด/ฝึกอบรม
4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติ/แผนงานขับเคลื่อนระบบงานส่งเสริมการเกษตรผ่าน ศพก.
5. การใช้ รูปแบบ "FARMS" Lifelong Learning เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรใน ศพก.
6. การเชื่อมโยงตลาดตรงหรือการจัดการกลุ่มเพื่อการจำหน่ายรวมกัน + แก้ไขปัญหาการตลาดและราคาที่ผันผวน
7. ผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยี, เกิดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ

1. ความสามารถในการแข่งขัน : ศพก. ทั่วประเทศมีระบบการทำงานที่เป็นมาตรฐาน และสามารถให้บริการส่งเสริมการเกษตรอย่างมืออาชีพ
2. ยกระดับรายได้ : เกษตรกรผู้ปลูกฟริกมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการลดต้นทุนการผลิตและการเข้าถึงช่องทางตลาดที่เป็นธรรม
3. ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม : ลดการใช้สารเคมีในการเกษตรทำให้เกิดความปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
4. การเป็นต้นแบบ : ประเทศไทยเป็นต้นแบบ ในการพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตร (ALC/ศพก.) ในภูมิภาคเอเชีย

1. การยอมรับเทคโนโลยี : เกษตรกรใน ศพก. เครือข่าย ยอมรับและประยุกต์ใช้แนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศในการผลิตฟริก และในการดำเนินงาน บูรณาการรูปแบบ "FARMS" Lifelong Learning ที่สังเคราะห์ได้ ให้เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรใน ศพก. อย่างเป็นรูปธรรม
2. สร้างช่องทางการตลาด : ผลักดันให้เกิดการเชื่อมโยงตลาดตรง หรือการจัดการกลุ่มเพื่อการจำหน่ายรวมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาการตลาดและราคาที่ผันผวน

5. โครงการ “การส่งเสริมและพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วเหลืองพันธุ์เกษตรศาสตร์ 80 เพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ ในพื้นที่ภาคเหนือและภาคกลาง

หลักการและเหตุผล

ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) หรือ สวก. ดำเนินงานโดยกรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง "พันธุ์เกษตรศาสตร์ 80" ให้ได้คุณภาพและผลผลิตสูง พร้อมขยายผลสู่เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดลพบุรี พิษณุโลก และจังหวัดอุตรดิตถ์ การดำเนินงานครอบคลุมฤดูฝนปี 2567 และฤดูแล้ง ปี 2568 โดยเน้นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วเหลืองพันธุ์เกษตรศาสตร์ 80 ให้ได้ผลผลิตสูงและเมล็ดพันธุ์คุณภาพดี และเพื่อขยายผลการผลิตเมล็ดพันธุ์ดีไปยังเกษตรกรผู้ผลิตในพื้นที่เป้าหมาย 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลพบุรี, พิษณุโลก (ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 6) และจังหวัดอุตรดิตถ์ สรุปผลการดำเนินงานได้ ดังนี้

พื้นที่ดำเนินการ	กิจกรรมที่ดำเนินการในแต่ละฤดู	ผลการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม	ข้อค้นพบในแต่ละกิจกรรม
1. จังหวัดลพบุรี	ฤดูฝน ปี 2567 : ดำเนินงานแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ (ในพื้นที่เกษตรกร)	<ul style="list-style-type: none"> • ผลผลิตเฉลี่ยรวมต่ำ (ประมาณ 45.70 กก./ไร่) แต่เมล็ดพันธุ์ที่คัดได้มีคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (ความงอกสูง) 	<ul style="list-style-type: none"> • สาเหตุที่ผลผลิตต่ำเนื่องจากการปลูกล่าช้ากว่าฤดูกาล ทำให้เผชิญพายุฝน น้ำท่วมขังและแมลงระบาดรุนแรง
	ฤดูแล้ง ปี 2568 : ดำเนินงานแปลงขยายผล/แปลงเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> • ทำผลผลิตได้สูงสุดในกลุ่มแปลงเรียนรู้ปกติที่ระดับ 110 กก./ไร่ • พบปัญหาเมล็ดพันธุ์มีความงอกต่ำในหลายแปลง 	<ul style="list-style-type: none"> • สภาพอากาศร้อนจัด สลับฝนตกในช่วงเก็บเกี่ยว ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพความงอกของเมล็ดพันธุ์
2. จังหวัดอุตรดิตถ์	ฤดูแล้ง ปี 2568 : ดำเนินงานแปลงขยายผล และแปลงเปรียบเทียบวิธีการปลูกและอัตราเมล็ดพันธุ์	<ul style="list-style-type: none"> • วิธีการหว่านที่อัตรา 30 กก./ไร่ ให้ผลผลิตสูงสุดถึง 211.60 กก./ไร่ • ผลผลิตภาพรวมของจังหวัดสูงกว่าพื้นที่อื่นอย่างมีนัยสำคัญ 	<ul style="list-style-type: none"> • การค้นพบสำคัญ : วิธีการปลูกแบบ "หว่าน" (วิธีดั้งเดิม) เหมาะสมและให้ผลดีที่สุดในบริบทพื้นที่นี้ ดีกว่าการหยอดเป็นแถว

พื้นที่ดำเนินการ	กิจกรรมที่ดำเนินการในแต่ละฤดู	ผลการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม	ข้อค้นพบในแต่ละกิจกรรม
3. จังหวัดพิษณุโลก	ฤดูฝน ปี 2567 : ดำเนินงานแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ (ณ ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 6)	<ul style="list-style-type: none"> • ผลผลิตต่อไร่ต่ำ แต่สามารถคัดเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐานได้ 	<ul style="list-style-type: none"> • เผชิญปัญหาภัยธรรมชาติ (ฝนตกหนัก) และแมลงศัตรูพืช เช่นเดียวกับ จ.ลพบุรี
	ฤดูแล้ง ปี 2568 : ดำเนินงานแปลงขยายผล/แปลงเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> • ผลผลิตเฉลี่ยปรับตัวดีขึ้นกว่าฤดูฝน • พบปัญหาคุณภาพเมล็ดพันธุ์ (ความงอกต่ำ) 	<ul style="list-style-type: none"> • สภาพอากาศช่วงเก็บเกี่ยวไม่เอื้ออำนวย ส่งผลต่อคุณภาพ เช่นเดียวกัน

เสียงจากเกษตรกร และแผนที่นำทางสู่อนาคต

เกษตรกรยอมรับ/ไม่ยอมรับอะไร?

✓ ยอมรับ (ชอบ)

พันธุ์ฝักถก/ต้นตรง (เก็บเกี่ยวง่าย)
สารคุมวัชพืช (ลดแรงงาน)
ฮอร์โมนช่วยต้นสูง

✗ ไม่ยอมรับ (ไม่ชอบ)

การปลูกแบบยกร่อง/เป็นแถว
(ไม่เข้ากับโดรนและรถเกี่ยวในพื้นที่)
การใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินที่ยังยาก

3 บทเรียนหัวใจสำคัญ

1. คุณภาพเมล็ดพันธุ์คือที่สุด:
ต้องมีความงอกสูงตั้งแต่ต้น

2. บริบทคือพระเจ้า:
เทคโนโลยีต้องเข้ากับเครื่องจักร
และวิถีชีวิตเดิมของพื้นที่

3. เวลาคือเงินทอง:
ต้องปลูกให้ทันฤดูกาล
เพื่อเลี่ยงภัยธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะเพื่อก้าวต่อไป (Roadmap)

เปลี่ยนวิธีคิด: จาก 'ถ่ายทอด'
เป็น 'พัฒนาร่วมกับเกษตรกร'
(Co-innovation)

ระบบเมล็ดพันธุ์เข้มแข็ง:
ตรวจสอบความงอกเข้มงวด
ก่อนถึงมือเกษตรกร

ตลาดนำการผลิต:
สร้างความมั่นใจเรื่อง
จุดรับซื้อที่ชัดเจน

ส่วนที่ 4

บุคลากรกองวิจัย
และพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

Team

ฝ่ายบริหารทั่วไป

นางกฤษณา กมุคชาติ

หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

นางวริชฎา จันทะเลียง

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางปรธนา สมวิชา

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวรภัทร วงศ์สมบูรณ์

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางคินดา บุญรุ่ง

เจ้าพนักงานธุรการระดับ 4

นายสิริศิษฐ์ อันรัตน์

เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

นายสมชาย ชำวิชัย

พนักงานขับรถยนต์

นายเจนณรงค์ เอี่ยมสอาด

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

นายสำรวย บุญพิทักษ์

พนักงานขับรถยนต์

Team

กลุ่มพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตร

นายเด่นพงษ์ เวียงศรีพนาวัลย์

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตร

นางสาวปิยนันท์ บุญสร้าง

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ

นางมนมณีภา ชัยปรีชา

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสาวนิคริตา פרอมชัยภูมิ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสาวนันที ทองกงเหี้ย

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ

นางสาวสุชาดา สีนิก

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นายรณวุฒิ รำมะนา

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

Team

กลุ่มพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีและเครือข่าย

นางอมรรักษ์ ชื่นมาลัย
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

นางสาวอรุญา โลหะ
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

นายพยุงศักดิ์ ยักษ์ตัน
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

นางศิรินทิพย์ สุขเกษม
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

นายศุภก ไซเชตโคคิน
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ

นายวิศรุต สายบุญช่วย
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสาวหทัยชนก วันเพ็ญ
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นายณัฐสิทธิ์ ปานสิทธิ์
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสาวศิริวิมล พิภุคศรี
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นายวิศรุต ต้อยศักดิ์
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการมีส่วนร่วม
ของภาคีและเครือข่าย

นางสาวฉัตรแก้ว โลหะพันธุ์
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

นายภาคภูมิ พันซ
นักวิชาการแผนถ่ายภาพ

นายธนภูมิ พัฒนาวาณิช
นักวิชาการแผนถ่ายภาพ

นางสาวปารมี จุฑะโชค
ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ

นายสมพงษ์ นิยม
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

Team

กลุ่มวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

นางสาวชาวพรรณ อัครวิสิทธิ์กุล
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสาวสุพรรณษา นิกก้วย
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

นางสาวอติพร นิยมธรรม
ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ

นายกิตติพงศ์ เปี้ยะวาทร์
ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ

นายธีรภัทร คุ่มครอง
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นายมนต์เทพ อรรถสินทอง
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
ชำนาญการพิเศษ

นางสาววิไลพร ชวศรี
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
ชำนาญการพิเศษ

ดร.ปรีญญารัตน์ ภูศิริ
ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

Team

กลุ่มจัดการฟาร์มและเกษตรกรรมยั่งยืน

นายจิรวีทย์ เฮงสิทธิ์ญวงษ์

ผู้อำนวยการกลุ่มจัดการฟาร์ม
และเกษตรกรรมยั่งยืน

นางสาวณัฐริดา หัวหาญ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ

นางสาวเสาวณิต เทพมงคล

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสาวรัตนากรณ์ นพพูน

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสาวกุลธิดา ศิริเสائر

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

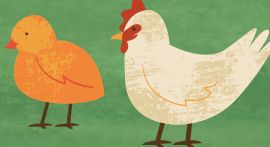
นางสาวพีรชา มณีชาติ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสาวอารีย์วรรณ เหลืองทอง

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

Team

กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมด้านการเกษตร

นางสาวมิชชาภัทร์ ไชยสงคราม
เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

นางสาวนิศาชล ปลั่งชัยภูมิ
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

นายอภิเชษฐ หมีนอร่าม
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นายพัทยา ชุมเพชร
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสาวอารยา สุขเกษม
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสาววิลาสินี สักวัตร์พย
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสาวภัทรมาศ พานพุ่ม
ผู้อำนวยการกลุ่มภูมิปัญญา
ท้องถิ่น และนวัตกรรมด้านการเกษตร

นางสาวปฤษญา ทิชาภิรมย์
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
ชำนาญการพิเศษ

นางสาวจีรนันท์ ไทยสุชาติ
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
ชำนาญการพิเศษ

คณะผู้จัดทำ

นางปาลลิติน พวงมี	ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร	ที่ปรึกษา
นางสาวปฤษณา ดิชาภิรมย์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ	ประธานคณะทำงาน
นายศุภก ไขษิตโกดิน	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน
นางอมรรักษ์ ชื่นมาลัย	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน
นางสาววิไลพร ชวศรี	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน
นางสาวเสาวณิต เทพมงคล	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงาน
นางมนพิภา ชัยปรีชา	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงาน
นายวิศรุต สายบุญช่วย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงาน
นายอภิเชษฐ หมั่นอร่าม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงาน
นางสาวสุชาดา สีนิล	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	คณะทำงาน
นางสาวลลิตา บุญรุ่ง	พนักงานธุรการ ระดับ ๔	คณะทำงาน
นางสาวฉัตรแก้ว โลหะพันธุ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	คณะทำงาน
นางสาวนิตาชล ปลื้มชัยภูมิ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	คณะทำงาน
นางสาวอารยา สุขเกษม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงานและเลขานุการ
นางสาวสุพรรณษา นิลหุ้ย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

DEPARTMENT OF AGRICULTURAL EXTENSION

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

0 2579 3940 , 02579 9587

RESEARCH@DOAE.GO.TH

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร